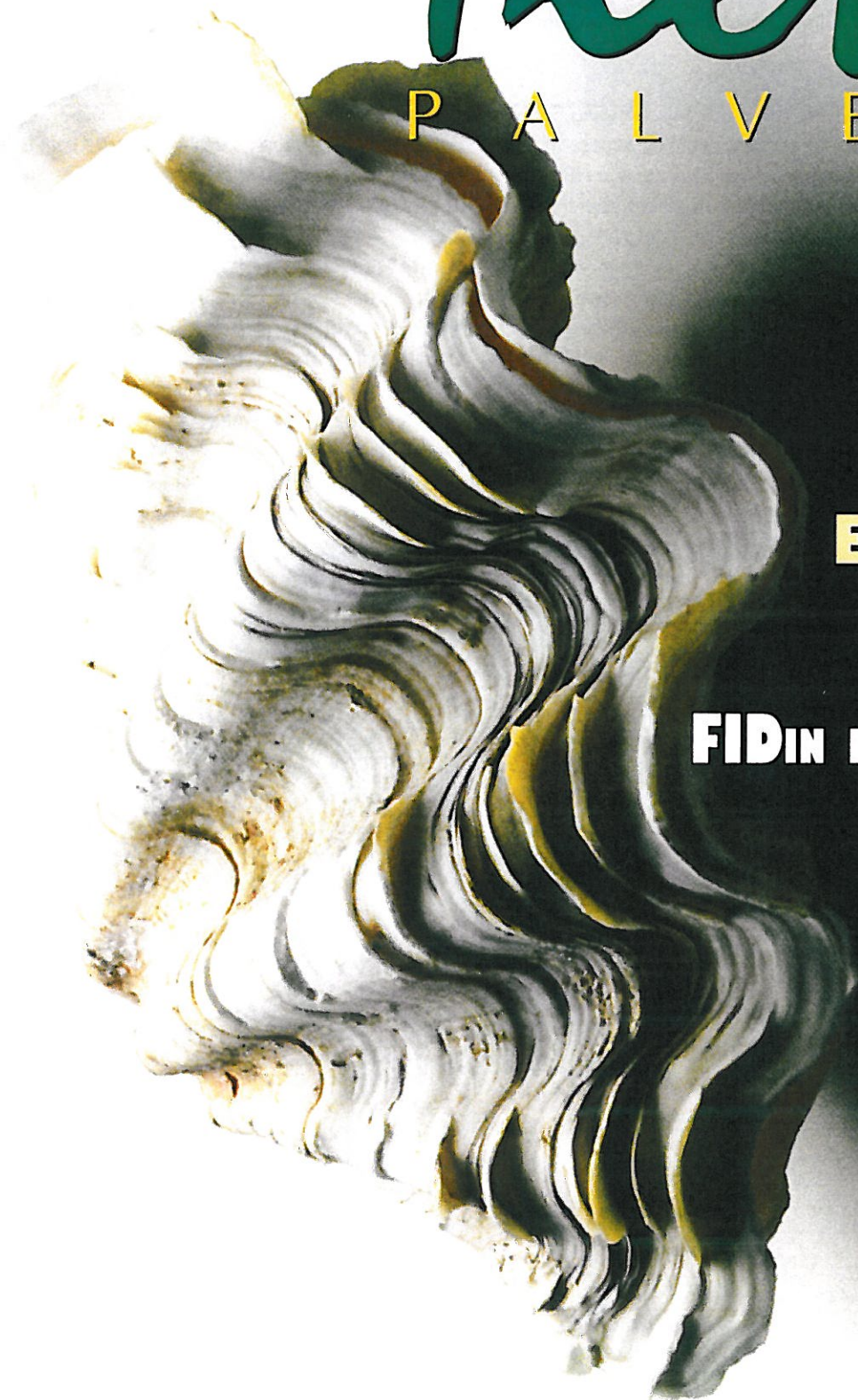

Tieto

P A L V E L U

**ELINIKÄINEN
OPPIMINEN**

**FIDIN KUULUMISIA
INTIASTA**

VALTIPA

**6
98**

TEKIJÖITÄ VALTIPAN TAKANA

VERKOTTUMISEN AMMATTILAISET, MONIOSAAJAT

tietokantahankkeita. Alkupuheenvuorossa Jorma Karjalaisen mainitsema moderni arkisto tulee muuttamaan oleellisesti tiedon saata- vuutta.

Lopuksi messuilla kuultiin käyttäjän puheenvuoro, jonka piti hallitusneuvos **Auni-Marja Vilavaara** Valtioneuvoston kansliasta. Hän totesi, että tieto sinällään on tärkeää, muttei pidä unohtaa sitä että tietoa luovat ja käyttävät ihmiset. Myös henkilökohtaiset verkostot ovat tärkeitä. Aina tulee olemaan tietoa, jota ei viedä tietojärjestelmiin. Lisäksi tietoja ja väyliä on lukematon määrä. Auni-Maija Vilavaara totesi, että informaattikko, joka tuntee tiet, joita pitkin tietoja voidaan hakea on verkkojakin tärkeämpi. Tietoa tulee liikaa, kuka tietää mikä on oikein, mikä on tärkein ja onko tietoja päivitetty. Hallitusneuvos Vilavaara piti tärkeänä sitä, että tiedot eivät ole vanhoja, sillä uusien välineiden hyöty heikkenee huomattavasti jos näin käy. Auni-Marja Vilavaara muistutti myös, että tekniset ratkaisut ovat vain välineitä. Niillä ei voi toteuttaa substanssia.

Valtioneuvoston tietomessut olivat erittäin hyvin järjestetty ja erittäin onnistunut tilaisuus. Aikataulut pitivät. Kaikki tietokantaesittelyt vietiin läpi sovellusesittelyinä, mikä havainnollisti kuulijoille kulloinkin esitellyn tietokannan sisällön ja käyttömahdollisuudet. Osallistujille jaettiin kansioissa aineistoa tietokannoista. Seuraavaan tilaisuuteen kannattaisi tehdä lyhyt kooste tietokannoista webb-osoitteineen, jolloin kuulijat työhuoneisiinsa palattuaan pääsisivät välittömästi kokeilemaan tiedonhakuja.

*Kävin marraskuun alussa tapaamassa tietopalveluammattilaisia Valtipan takana. Haastattelussa olivat mukana tietopalvelupäällikkö **Irja Peltonen (VM)**, tietopalvelupäällikkö **Päivi Tommila (KTM)**, informaattikko **Elisa Orrman (KA)** ja projektipäällikkö **Pirkko Romakanniemi (VM)**.*

MIKÄ ON VALTIPA?

VALTIPA on ministeriöiden, eduskunnan, Eduskunnan kirjaston ja Kansallisarkiston tietopalvelualan ammattilaisten verkosto. Valtioneuvoston tietopalveluiden yhteistyöryhmään kuuluvat kaikki tietopalvelualan ammattilaiset. Työskentelyssä ovat mukana arkistonhoitajat, kirjaajat, kirjastonhoitajat, informaattikot, tietopalvelusihteerit ja tietopalvelupääl-

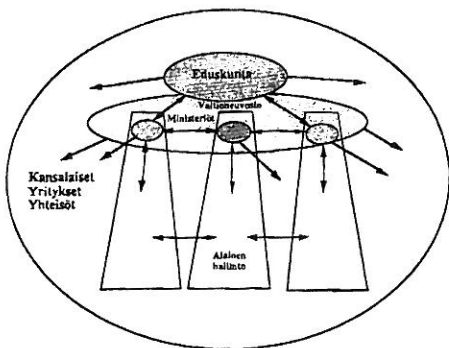
liköt. VALTIPAN visiona on, että tulevaisuudessa kaikki päätöksenteossa tarvittava ja sen tuloksena syntynyt tieto on yhtenäisesti järjestettynä sekä sähköisesti helppojen käyttöliittymien avulla asiakkaan saatavissa. Verkoston tavoitteena on yhteistyössä kehittää laadukkaita tietopalveluja valtioneuvostolle ja sen asiakkaille.

VALTIPAN toiminta heijastelee informaatioalojen yhteistyön tiivistymistä, jonka keskeisenä taustatekijänä on tietotekninen kehitys. Yhteinen väline ei kuitenkaan poista professioiden välisiä eroja: kullakin alalla vaaditaan oman teoriapohjan ja metodien hallintaa. Aikaisemmin voitiin pitäytyä melko pitkälle omissa sektoreissa, nyt tietotekninen integraatio vetää entistä läheisempään yhteistyöhön.

MITEN YHTEISTYÖ KÄYNNISTYI?

Yhteistyön käynnistymiseen vaikuttivat useat eri seikat. Heräämistä tapahtui ETA ja EU neuvotteluvaiheissa. Kansainvälisyys lisääntyi muissakin kuin perinteisesti kansainvälisiä suhteita hoitaneissa ministeriöissä. Lähtökohtana oli huomio siitä, että ministeriöillä on samankaltaiset tietotarpeet. Toisekseen ministeriöissä oli erikseen kirjaamoja, arkistoja ja kirjastoja. Työ oli yksinäistä ja sosiaalinen tilaus ammattiin liittyvälle keskustelulle ja yhteistyölle oli olemassa. Myös tehokkuuden vaatimukset olivat lisääntyneet valtionhallinnossa. Tietopalveluammattilaiset olivat havainneet ettei suunnitteluun ja kehittämiseen jäänyt riittävästi aikaa ja eri ministeriöiden samankaltaisissa tehtävissä oli saavutettavissa synergiaetuja. Asiakkaat olivat usein samoja.

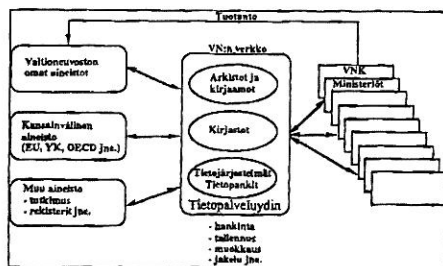

Valtioneuvoston tietopalveluiden asiakkaita ovat ministeriöt, eduskunta, hallinnonalat, kansalaiset, yritykset, yhteisöt jne., raportti s. 15

Ensimmäinen kokoontuminen oli vuonna 1993. Ensimmäinen yhteinen koulutusjakso pidettiin keväällä 1994, johon liittyi kuusi teemapäivää sekä koulutusmatka. Koulutuksella valmentauduttiin Suomen ETA/EU-jäsenyyteen. Vuoden 1998 aikana on toteutettu koulutusohjelmaa, jossa annetaan valmiuksia Suomen EU-puheenjohtajakauteen.

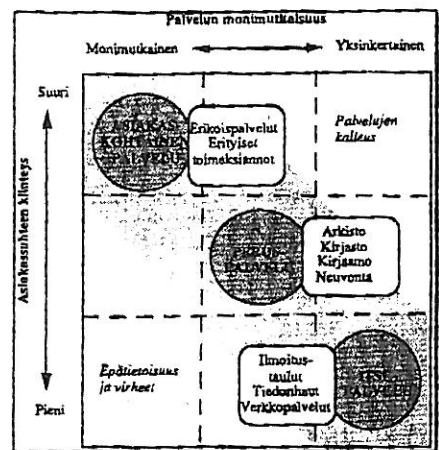
VALTIONEUVOSTON TIETOPALVELUN KEHITTÄMISEN LOPPURAPORTTI

Tietopalveluiden kehittämissuunnitelman (valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 1994: 29) valmistuminen vuonna 1994 oli merkittävä ja konkreettinen yhteistyön tulos. Yli 40 sivuisessa raportissa haluttiin kehittää tietopalveluita, mutta myös nostaa tietopalveluiden roolia. Raportti tehtiin laajalla poikkihallinnollisella ammattilaisjoukolla konsultin, FT Antti Hautamäen ohjauksessa. Myös Kansallisarkisto oli kehittämistyössä mukana. Kansallisarkiston roolina yhteistyössä on sen oman tietopalvelun lisäksi julkishallinnon asiakirjojen hallinnan ja arkistotoimen seuraaminen sekä ohjeistaminen.

Valtioneuvoston informaatiologiikan visio, raportti s13

Ministeriöiden tietopalvelut olivat ja ovat vieläkin hyvin eri tavoin organisoituja, joten peruspalvelujen hahmottaminen vaati perus selvitystyöstä oman osansa. Palvelujen jakamistavat ja perustan etsiminen herättivät työryhmässä runsaasti keskustelua. Selkeä seuraus raportin valmistumisen myötä oli, että peruspalvelujen tuottamisen arvo nousi. Erityisesti sisäisen tiedon järjestäminen ja oman tiedon rekisteröinti asetettiin keskeisiksi perustehtäviksi. Alusta alkaen tavoitteeksi otettiin itsepalvelun roolin korostaminen ja linja osoitautui oikein valituksi (VALTIPA yhteistyöstä on ollut seurauksena useita itsepalvelutuotteita, joita on esitelty tässä lehdessä valtioneuvostoa käsittelevän messuartikkelin yhteydessä).

Tietopalvelun palvelumuodot, raportti s. 8

Raportin loppuun kirjattiin strategialinjaukset. VALTIPA virallistettiin ja ensimmäinen koordinaattori nimitettiin vuonna 1995 valtioneuvoston kansliaan. 1996 koordinaattori siirtyi valtiovarainministeriöön.

VALTIPAN TEHTÄVÄT

- tietopalveluiden standardoinnin ja menettelytapojen kehittäminen
- sähköisen asioinnin kehittäminen asiakirjahallinnon näkökulmasta
- tietoympäristön jäsentäminen ja tiedon hyväksikäytön edistäminen
- valmentautuminen Suomen EU-puheenjohtajakauteen
- kansainvälisen kehityksen seuranta ja yhteistyö
- henkilöstön ammattitaidon kehittäminen
- yhteishankinnat ja yhteiset sopimukset
- yhteisten tietojärjestelmien kehittäminen tietopalvelujen näkökulmasta
- muut yhteiset tietopalveluasiat

MITEN YHTEISTYÖ TIETO- TEKNIIKAN AMMATTILAISTEN KANSSA ON TOIMINUT?

Vastauksena kysymykseen todettiin, että molemmilla on samat asiakkaat. Tekniikka tuottaa välineitä ja järjestelmiä. Tietopalvelut huolehtivat oikeista sisällöistä ja tietojen helposta käytettävyydestä. Sisältö on ratkaiseva kun lähestytään asiaa asiakkaan näkökulmasta. Valtioneuvoston tietojärjestelmät kokonaisuutena ovat tärkeitä asioiden valmistelun ja päätöksenteon kannalta.

MILLAISTA YHTEISTYÖTÄ TIEDOTUSTEN KANSSA ON TEHTY?

Erityisesti webbimaailma, Internet ja extranet vetävät yhteistyöhön mukaan henkilöitä, jotka välittävät tietoa tiedotusvälineille sekä erilaisille sidosryhmille. Sekä tietotekniikan ammattilaisiin että tiedottajiin on hyvä kumppanuussuhde.

MONIOSAAMINEN

Totesin, että valtioneuvoston tietopalveluissa toimivien ammattilaisten tulee olla melkoisia moniosaajia. 1996 valtiovarainministeriön tietopalvelussa onkin kartoitettu henkilöstön osaamisalueet ja määritelty osaamistasot. Tietopalvelut onnistuvat tehtävänsä toteuttamisessa hyvin työntekijöidensä ammatillisen osaamisen kautta. Lisäksi on tiedettävä ympäristöstä ja tunnettava substanssia, ministeriöiden vastuualueet, valmistelu- ja lainsäädäntöprosessit sekä se, mihin asiakkaiden tietotarpeet liittyvät.

Ulkona syntynyt tieto tulee pystyä linkittämään sisällä syntyvään prosessiin. Moniosaaminen on asiakaskohtaista tuntemusta, perustoimintotietämystä sekä hyvää omaa ammattiosaamista. Ammattilaisella on myös useita rooleja. Välillä on oltava myös kouluttaja, tiedottaja tai markkinoija.

Tietopalveluammattilaisella tulee olla näkemys siitä, millaista tietoa ministeriöissä tarvitaan ja ymmärrys siitä, että tiedon tarve organisaation eri tasoilla voi olla erilainen. Perusvirkamiehen verrattuna tietopalveluammattilaisen toimenkuva on erilainen. Tietopalveluilla on hallussaan suuri määrä tietoa ja tietoa tulee osata ohjata oikeaan käyttötarkoitukseen. Laaja asioiden tuntemus on tärkeää. Kaikesta tulee tietää aina jonkin verran. Kaikki eivät voi tietää kaikkea, mutta tärkeintä on, että kokonaisuus toimii. Kirjaamossa tiedetään, mitä asioita on vireillä, informaattikot tietävät, mitä projekteja tai hakkeita käynnistetään, kirjasto tietää julkaisujen kysynnän ja arkisto asiakirjojen kysynnän perusteella mitkä aihealueet kulloinkin ovat käsittelyn kohteena. Tietopalvelussa työskentely on tiimityötä, jossa palvelun on sujuttava aina asiakkaan näkökulmasta joustavasti.

VALTIPAN yhteistyöryhmiä on tällä hetkellä neljä, tietoympäristö-, arkistonhoitajien ja kirjaajien yhteistyöryhmät. Uusin on asiakirjahallinnon työryhmä. Vuoden 1998 projekteja ovat olleet tietopalvelut tuloksentekijäksi, tietopalvelujen valmentautuminen EU-puheenjohtajakautteen, asiakirjahallinnon laatukäsikirja, sähköiset lehdet ja kirjastotietokantojen yhteiskäyttö. Kumppanuusprojektejakin on useita mm. arkistotiedon hallintajärjestelmien automatisointi (Kansallisarkiston vetovastuulla), EU-asiakirjojen arkistointi (ulkoasiainministeriön vetovastuulla), ELKI (Eduskunnan ja valtioneuvoston linkkitietokanta, Eduskun-

nan kirjaston vetovastuulla) sekä verkkojulkaisut (ministeriöiden lisäksi myös muuta valtionhallintoa mukana).

MILLAISIA RISKEJÄ NÄETTE LÄHITULEVAISUUDESSA?

Yksi ammattiriski on se, ettei pysty vastaamaan haasteisiin, resurssit eivät riitä. Dokumenttien hallinta ja sähköinen asiointi on haasteellinen. Asiakirjahallinto profiloituu tietomassojen hallinnassa. Julkisuuslaki tuo uusia velvoitteita, kansalaisyhteiskunta kehittyy, uusia verkkopalveluja kehitetään. Maailma asettaa haasteita ja on arvioitava, koska tulee kyetä vastaamaan kuhunkin haasteeseen. Yksi riskeistä on myös se, että asiakkaille tarjotut palvelut perustuvat tietotekniikan varaan.

MITEN TIETOPALVELUJA KEHITETÄÄN ETEENPÄIN?

Valtioneuvostossa tietopalveluiden kokonaiskehittäminen on tärkeää. Lähivuosien suurimmaksi haasteeksi VALTIPA näkee valtioneuvoston asiakirjahallinnon koordinoinnin sekä tietoteknisesti että tietosisällöllisesti. Koko valtioneuvoston tietopalvelun henkilöstö on käynyt lävitse laatukoulutuksen, jossa aikaansaatiin yhteisten palveluiden kehittämisvalmius ja kehittämisideat. Niiden täytäntöönpano eri ministeriöissä on eri tasolla ja varmasti kaikille lähi-vuosina suuri haaste.

Artikkelissa on käytetty hyväksi esitelmäkaloja sekä muuta saatua materiaalia. Ystävälliset kiitokset aineistosta.

Lähde:

Valtioneuvoston tietopalvelun kehittämisraportti.
Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 1994:29